

Vragenboekje

Voor dit examen zijn maximaal 49 punten te behalen; het examen bestaat uit 19 vragen en één samenvattingsopdracht. Voor elk vraagnummer is aangegeven hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

Geef niet meer antwoorden (zinnen, redenen, voorbeelden e.d.) dan er worden gevraagd. Als er bijvoorbeeld één zin wordt gevraagd en je antwoordt met meer dan één zin, dan wordt alleen de eerste zin in de beoordeling meegeteld.

Tekst 1 Intellectuele pleinvrees

- 1p 1 ■ Wat is het onderwerp van de tekst *Intellectuele pleinvrees*?
- A De anti-democratische tendensen in de samenleving.
 - B De invloed van filosofieën op Westerse democratieën.
 - C De tegenstelling tussen intellectuelen en politici.
 - D Het maatschappelijk idealisme van wijsgerig ingestelde politici.

In de eerste alinea van een tekst wordt dikwijls geprobeerd de lezer te verleiden ook de rest van de tekst te lezen. Enkele manieren om dat te bereiken zijn:

- 1 een uitdagende stelling poneren;
- 2 een verrassende vraag stellen;
- 3 een prikkelende observatie geven;
- 4 een belediging plaatsen aan het adres van de lezer.

- 1p 2 ■ Welke drie manieren zijn bij de tekst *Intellectuele pleinvrees* van toepassing?
- A 1, 2 en 3
 - B 1, 2 en 4
 - C 1, 3 en 4
 - D 2, 3 en 4

- 1p 3 ■ Welk verband is er tussen alinea 2 en alinea 3?
- In alinea 2 worden bij wijze van voorbeeld historische feiten genoemd, in alinea 3 wordt
- A aan die feiten een oordeel gekoppeld.
 - B bij die feiten een nieuw voorbeeld gegeven.
 - C van die feiten een effect genoemd.
 - D van die feiten een oorzaak genoemd.

- 1p 4 ■ Welke kritiek op de houding van intellectuelen tegenover de politiek valt uit alinea 1 tot en met alinea 3 af te leiden?
- Intellectuelen die zich intensief met politiek inlaten,
- A hebben geen moeite met het gebruik van geweld.
 - B hebben onvoldoende zicht op de maatschappelijke realiteit.
 - C koesteren nutteloze idealen.
 - D maken zich schuldig aan opzettelijke misleiding.

“Daarom word ik soms wat zenuwachtig van publicisten en commentatoren die om visie in de politiek roepen.” (regels 43-46)

- 1p 5 ■ Welke suggestie gaat achter deze bewering schuil?
- A Ideeën in de politiek schaden meestal het belang van individuele burgers.
 - B In de politiek kunnen op ideologie gebaseerde ideeën gevaarlijk zijn.
 - C In de politiek staat men onverschillig tegenover filosofische denkbeelden.
 - D Intellectuele idealen gaan gepaard met on vervulbare toekomstverlangens.

- 1p 6 ■ Wat is het verband tussen alinea 4 en het eraan voorafgaande tekstgedeelte?
- In alinea 4 wordt
- A een conclusie uit het voorafgaande getrokken.
 - B een samenvatting van het voorafgaande gegeven.
 - C een gevolg van het voorafgaande genoemd.
 - D een veronderstelling bij het voorafgaande weerlegd.

De overkoepelende structuur van de tekst *Intellectuele pleinvrees* kan zichtbaar gemaakt worden door de volgende ‘kopjes’ boven de verschillende tekstdelen te plaatsen:

1 Probleemstelling

2 Oorsprong conflict

3 Algemene typering intellectueel vroeger en nu

4 Functies intellectueel versus politicus

5 Remedie

- 1p 7 ☐ Boven welke alinea past het beste kopje 2, *Oorsprong conflict*?
- 1p 8 ☐ Boven welke alinea past het beste kopje 3, *Algemene typering intellectueel vroeger en nu*?
- 1p 9 ☐ Boven welke alinea past het beste kopje 4, *Functies intellectueel versus politicus*?
- 1p 10 ☐ Boven welke alinea past het beste kopje 5, *Remedie*?

“een koning-filosoof zat op de troon” (regel 89)

- 1p 11 ■ Welke definitie kan in de gegeven context van de koning-filosoof worden gegeven?

Een koning-filosoof is een vorst die zich laat leiden door

- A de wensen van het volk.
- B een behoefte aan groeiende macht.
- C wat hij denkt dat goed is voor de burgers.
- D wat intellectuelen hem influisteren.

Plato was blijkens de regels 80-83 klaarblijkelijk geen voorstander van de democratie.

- 1p 12 ☐ Met welke reden keren ook vandaag de dag nog intellectuelen zich tegen de democratie?

Wat de argumentatie in alinea 9 betreft, kan gesteld worden dat in deze alinea ten aanzien van de integriteit van de intelligentsia ‘op de man’ wordt gespeeld.

- 1p 13 ☐ Citeer de zin uit alinea 9 die dat duidelijk maakt.

- 2p 14 ☐ Wat is van de intellectueel-politieke bewegingen die de auteur als voorbeeld geeft in alinea 2 en 11 het belangrijkste gemeenschappelijke kenmerk?

“Want de deugden van de wijsgeer verschillen van de deugden van de politicus.” (regels 167-169)

- 6p 15 ☐ Neem het onderstaande schema over. Vermeld in je schema de drie ‘deugden’ van de wijsgeer die weinig praktisch zijn in de politiek. Leg bij elke genoemde ‘deugd’ uit waarom die weinig praktisch is.

Deugden	Verklaring waarom deze deugd niet praktisch is in de politiek
1	1
2	2
3	3

Teksten kunnen worden onderverdeeld in *uiteenzettingen*, *betogen* en *beschouwingen*.

- 2p 16 ☐ Kies uit bovenstaande mogelijkheden de tekstsoort tot welke de tekst *Intellectuele pleinvrees* moet worden gerekend en geef op basis van de inhoud van de tekst een argument voor je keuze.

- 1p 17 ■ Wat is, argumentatief gezien, het meest kenmerkend voor de redeneertrant in het artikel *Intellectuele pleinvrees*?

- A De gebezigde argumenten spreken elkaar onderling tegen.
- B De vermelde historische feiten zijn niet controleerbaar.
- C Er wordt veelvuldig gegeneraliseerd.
- D Oorzaak en gevolg worden verward.

“Ze zijn zeldzaam. Politici die hun gedachten helder en ordelijk op papier weten te zetten, vallen meteen op. En heten dan al snel ‘intellectueel’, alsof dat een kwaliteitsmerk is. Maar iedere politicus behoort, zoals iedereen die beroepshalve aan het politieke debat deelneemt, tot de kaste der intellectuelen. Binnen die kaste heb je kwaliteitsverschillen. Bolkestein scoort goed, want Bolkestein weet zijn gedachten helder en ordelijk op papier te zetten. Meer nog: Bolkestein heeft een wereldbeeld. Je zou hem haast een denker kunnen noemen. Uit zijn boeken en artikelen komt een overzichtelijke en complete filosofie naar voren. Hoewel, compleet? Bolkesteins complete wereldbeeld maakt een opvallend incomplete indruk. Het bestrijkt slechts de wereld van het nut, niet de wereld van de geest en de passie. De politicus Bolkestein leeft in een halve wereld. Het is een wereld waarin alleen maar gecalculeerd wordt, waarin alleen maar gekeken wordt naar opbrengsten. Een oer-Hollandse wereld van Droogstoppels en Bintin. Een wereld waarin geen plaats is voor gepassioneerde denkers. Dat is Bolkestein dan ook niet. Althans, bijna niet. Een heel enkele keer raakt hij gepassioneerd: wanneer hij gepassioneerde denkers de toegang tot de politiek ontzegt.”

naar: Antoine Verbij, De halve wereld van Frits Bolkestein, uit de Groene Amsterdammer

“Intellectuelen lieten zich gretig verleiden door totalitaire systemen, dis je ons nog maar eens op. Intellectuelen zien zichzelf te veel als profeten en koningen. Intellectuelen laten zich graag benevelen door hun eigen goeie bedoelingen. Allemaal volkomen waar, Frits. Het probleem is, Frits, dat je zelf met al je geleerde verwijzingen naar Plato een lachspiegel vormt van wat het publiek zich bij de gemiddelde intellectueel voorstelt. Je probeert de politicus in je te verdedigen tegen de intellectueel in je, meer niet. Je probeert de opportunist te verdedigen tegen de originaliteit. Je zei de intellectueel in je vaarwel en koos voor de politicus. Het lijkt me een voor de hand liggende keus. De politiek wordt goed betaald. Als intellectueel stelde je toch al niks voor.”

naar: Gerrit Komrij, Hoe kunnen intellectuelen zo stom zijn?, uit NRC Handelsblad

- 1p **18** ■ Wat is het gemeenschappelijke verwijt dat uit fragment 1 en 2 samen kan worden afgeleid tegen het gedachtegoed van de tekst *Intellectuele pleinvrees*?
- A De betekenis van het ware intellectualisme voor de politiek wordt onderschat.
 - B De betekenis van het ware intellectualisme voor de politiek wordt overdreven.
 - C Het onderscheid tussen filosofie en politiek is niet functioneel.
 - D Het onderscheid tussen wijsheid en ervaring is niet praktisch.
- 1p **19** ■ Wat is het gemeenschappelijke verwijt van de auteurs van de tekstfragmenten tegen de persoon van de auteur van *Intellectuele pleinvrees*?
- A De auteur heeft alleen oog voor het zakelijke.
 - B De auteur heeft geen verstand van politiek.
 - C De auteur miskent dat hij zelf een intellectueel is.
 - D De auteur mist bevoegdheid.

Tekst 2 De veranderlijkheid van de historische waarheid

- 23p **20** □ Maak een samenvatting in correct Nederlands van maximaal 190 woorden van de tekst *De veranderlijkheid van het historische verleden*. Zorg ervoor dat deze samenvatting begrijpelijk is voor iemand die de oorspronkelijke tekst niet kent. Uit je samenvatting moet duidelijk worden:
- welke algemene ontwikkeling met betrekking tot historische beelden aanleiding is voor dit artikel;
 - hoe historische beelden ontstaan, hoe het acceptatieproces verloopt, en welke factoren of processen (g)een rol spelen in de bijstelling van deze beelden;
 - welke conclusies getrokken worden.

Einde

Centraal examen vwo 2005

Tijdvak 2

Opgaven

Aan de secretarissen van het eindexamen van de scholen voor **vwo**

Bij het centraal examen Nederlands vwo op dinsdag 21 juni, aanvang 13.30 uur moeten de kandidaten de volgende mededeling ontvangen.

Deze mededeling moet bij het begin van de zitting worden voorgelezen en/of aan de kandidaten worden uitgereikt.

Op **pagina 5** bij **vraag 20 (samenvattingsopdracht)** moet in de eerste zin de zinsnede “De veranderlijkheid van het historische verleden” vervangen worden door:

“De veranderlijkheid van de historische waarheid”

De voorzitter van de CEVO

drs. J. Bouwsma